

Автомобилен сектор във Великобритания и възможности за българския бизнес

I. Преглед на състоянието на индустрията

1. Производство на автомобили

Автомобилното производство във Великобритания е сред най-развитите икономически сектори и четвърто по размер в ЕС. Годишният търговски обмен достига до 100 млрд британски лири. Износът в размер на 44,4 млрд през 2018 г. го нарежда на първо място с 14,4% в общия износ на страната. В индустрията работят 14 предприятия за производство на автомобили и 12 фирми за производство на товарни автомобили и автобуси с общо над 168 000 работници. 81,5% от производството е предназначено за износ в 160 страни. През 2019 г. беше отбелязан драстичен спад в производството от 14% (1,3 млн автомобила) вследствие на пониженото глобалното пазарно търсене и Брекзит.

Специализацията в производство на престижни автомобили е конкурентно предимство на Великобритания, което заема 45,8% от цялата продукция („Jaguar Landrover“ и „MINI“). Допълнително се произвеждат и луксозни и спортни автомобили – 1.7% от общия обем („Aston Martin“, „Bentley“, „McLaren“ и „Rolls-Royce“). Значително е производството на микробуси в завода на „PSA“, което представлява 75% от производството на товарни автомобили.

Водещи производители във Великобритания за 2018 г.

Фирма	Брой
Jaguar Land Rover	449 304
Nissan	442 254
BMW	234 183
Honda	160 676
Toyota	129 070

Източник: Society of Motor Manufacturers and Traders

Британското производство на автомобили е тясно зависимо от подобряването на инвестиционния климат и осъществяването на

безпрепятствената търговия със страните от ЕС. Над половината от производството е предназначено за износ в страните от ЕС.

Износ на автомобили от Великобритания през 2019 г. – общо 1 055 997

	Държава	% от износа
1.	ЕС	54,8
2.	САЩ	18,9
3.	Китай	5,30
4.	Япония	3,20
5.	Канада	2,20
6.	Австралия	1,90
7.	Израел	1,20
8.	Украйна	1,20
9.	Южна Корея	1,20
10.	Русия	1,00

Източник: Society of Motor Manufacturers and Traders

2. Производство на автомобилни части

Над 2500 предприятия специализират в производство на автомобилни части. Девет от тях са производители на двигатели с оборот от 8,5 млрд британски лири и капацитет от 2,7 млн единици. Великобритания е нетен износител на двигатели с над 1,7 млрд лири годишен излишък като съотношението между дизелови и бензинови мотори е почти изравнено.

Увеличението на производството на автомобили във Великобритания спрямо 2008 г. доведе и до нарастване на вноса на автомобилни части с 92,5% като общата стойност през 2018 г. достига до рекордните 12,5 млрд британски лири. Износът на местно производство достига до 5 млрд лири годишно.

За постигане на по-голяма ефективност, производството на автомобили във Великобритания е тясно интегрирано с международните вериги за доставки с цел оптимизиране на снабдяването на принципа „точно навреме“ („Just-in-time“) и „в точна последователност“ („Just-in-sequence“). Около 80% от вноса на части или около 10 млрд британски лири са с произход страните-членки на ЕС. Всекидневно 1100 товарни автомобили от ЕС доставят части на обща стойност над 42 млн британски лири. От вносните автомобилни

двигатели 80% са с произход от ЕС. По отношение на износа, 3,6 млрд лири или 69% от авточастите се изнасят за ЕС, сред които 30% заемат двигателите.

II. Пазарни рискове

1. Брекзит

Евентуалното напускане на Великобритания на ЕС без сделка на 1 януари 2021 г. би довело до тарифно увеличение на британския износ в размер на поне 1,9 млрд годишно. Това се равнява на приблизително ценово увеличение от 2 800 лири на автомобил и 2 000 лири на микробус. С цел запазване на конкурентноспособността на британското производство, оскъпяването ще трябва да бъде поето от производителите. Съществена пречка пред реализирането на износа е и изискването за произход на стоките. Нарушаването на веригата за доставки от ЕС и подмяната им с други производители би довело до противоречие с изискването за произход на асемблираните автомобили. Прогнозата на производителите за загуби в индустрията в случай на липса на споразумение възлизат на 42,7 млрд лири в периода до 2024 г.

За стимулиране на местното производство, Великобритания възнамерява да въведе вносна митническа такса в размер между 10% и 16% в зависимост от вида на автомобила. В резултат се очаква оскъпяване в размер на 3,2 млрд лири или 1 700 лири на автомобил. Предвиждат се и митнически такси в размер от 3% до 4,5% върху вноса на гуми и колела.

Но най-значителен негативен ефект върху индустрията ще предизвика отлива на инвестиции. Великобритания и Япония имат дълготрайни отношения в тази област още от средата на 80те години на 20 век. Японските модели автомобили са най-популярните брандове в износната листа на Великобритания.

Износ на автомобили с произход Великобритания през 2018 г. по видове модели

	Модел
1.	Nissan Qashqai
2.	MINI
3.	Honda Civic
4.	Toyota Auris
5.	Vauxhall Astra
6.	Range Rover Sport
7.	Nissan Juke
8.	Range Rover
9.	Range Rover Velar
10.	Jaguar F Pace

Източник: Society of Motor Manufacturers and Traders

Основната причина за навлизане и разширяване на японските инвестиции в страната е благоприятния инвестиционен климат и ефективната интеграция на сектора с този на Единния пазар. Бъдещето на японските производители на автомобили е пряко зависимо от възможността за запазване на конкурентноспособността на британския износ за ЕС.

Директен негативен резултат от Брекзит е и драстичното преустановяване на вече съществуващи производства във Великобритания. Компанията „Ford“ закри производството си на двигатели, „Honda“ обяви закриването на завода си в Суиндън, а „Nissan“ се отказа от планираното производство на бъдещия си модел „X-Trail“.

С цел запазване на съществуващите производства след Брекзит, британското правителство отпуска грантове на автомобилните производители. През м. март 2020 г. „Nissan“ стартира нова инвестиция от 400 млн лири, от които 11 млн грант, в завода си в Съндърланд за производство на популярния семеен автомобил „Qashqai“.

По отношение на вноса на автомобилни части, Великобритания вече обяви, че той ще бъде освободен от мита и такси.

2. Технологични промени

Сред най-значимите рискове пред британската автомобилна индустрия е преориентирането на потреблението към автомобили с нов тип енергия и автономни превозни средства. През 2018 г. хибридите и електромобилите заемат 2,5% от пазара на нови автомобили във Великобритания, което е ръст от 0,5% спрямо 2017 г. Според проучване на „Deloitte“ електромобилите ще заемат 20% от пазарния дял в сектора през 2030 г. Тази технологична промяна ще доведе до трансформация на съществуващия бизнес модел за производство и предлагане на автомобили в света.

Запазването на конкурентноспособност в тези условия ще изисква от Великобритания още по-пълна интеграция в международните мрежи за доставки и съответствие с регулаторните изисквания. В тази връзка Брекзит е допълнителна пречка към възможността на страната да влияе върху синхронизирането на новите регулаторни изисквания на най-големия си съществуващ пазар ЕС. Британската индустрия ще трябва да се пренастрои от производство на двигатели и автомобили с вътрешно горене към конструиране и производство на батерии, задвижващи електронни механизми, двигатели и електромобили. От съществено значение за ускоряване на този процес ще бъде и възможността за свободен обмен на данни със страните от ЕС, по която за момента не се постига споразумение в процеса на договаряне между двете страни.

Съществуват предпоставки Великобритания да се превърне във водещ световен фактор в тази област. С цел подпомагане развитието на сектора, правителството отпуска финансиране в размер на 1,5 млрд лири за научна и развойна дейност, които трябва да бъдат усвоени до 2021 г. Същевременно бизнесът инвестира рекордните 3,6 млрд лири в нови разработки като секторът е втори по големина по размер на заетите научни работници в страната след фармацевтичната индустрия.

3. КОВИД-19

Безспорно най-голямо сътресение на пазара и производството на автомобили във Великобритания беше предизвикано от епидемията от

КОВИД-19. През м. март 2020 г. затвориха всички автомобилни заводи, а продажбите на нови автомобили спаднаха с невиджаните досега 44%.

III. Възможности за българските фирми

Предизвикателствата пред британската автомобилна индустрия осигуряват възможност за развитие и заемане на пазарни ниши на български производители на автомобилни части и свързани производства.

На първо място сериозна възможност за реализация ще продължава да съществува за изнасяните от България седалки за автомобили и автомобилни акумулатори. Спадът в производството вследствие на КОВИД-19 се очаква да бъде преодолян в сравнително кратки срокове.

В отговор на търсенето на местния пазар успешно могат да се изнасят електронни датчици, амортизъри, части за климатизация, кабелни снопове, маркучи за охлаждаща течност и спирачни маркучи, уплътнения, фарове и колектори.

Британските партньори поставят приоритетно значение върху всяка иновативна разработка, която може да ускори комерсиализацията на електронните и автономните автомобили и техните части – батерии, електрически двигатели, контролери на мощността, DC/DC конвертори, охлаждателни системи, спомагателни батерии и портове за зареждане.

Специален фокус следва да се постави върху автономните превозни средства и свързаната с тях инфраструктура. През 2022 г. в някои британски градове се очаква да стартира приложението им в проекти за градска мобилност. Тяхното обслужване и опериране ще изисква и нови технологично-комуникационни разработки в областта на навигацията, наблюдението и мобилните приложения.

Великобритания прие и една от най-амбициозните стратегии сред страните от Г-20 за намаляване на вредните емисии до нулеви до 2050 година. Страната е сред водещите държави, които готвят забрана на бензиновите и дизеловите автомобили още през 2035 г. В тази връзка се насърчава и придвижването с велосипеди и други незамърсяващи

алтернативни превозни средства, което би довело до ръст на износа им от България.

Изготвил: Таня Койчева, СТИВ Лондон